

MI A REGIONÁLIS TUDOMÁNY?

Enyedi György

az MTA rendes tagja

enyedi@rkk.mta.hu

Az MTA kutatóintézeteinek indokolt átszervezési vitáiban felmerült az MTA Regionális Kutatások Központjának sorsa. Úgy tűnik, hogy az MTA Közgazdaságtudományi és Világgazdasági Intézetével alkot majd egy Gazdaságtudományi és Regionális Tudományi Központot, pécsi székhellyel és budapesti irányító központtal. Az átszervezés vitái során felmerült, hogy a regionális tudomány léte kétségbevonható: a tudomány egy és oszthatatlan, s nyilván nincs dél-alföldi vagy dél-tiroli matematika. Angol neve (*Regional Sciences*) közel egy évszázada szerepel a tudományos névjegyzékekben, 1952-ben alakult meg nemzetközi szervezete, tehát nem magyar szeszély alkalmi szülötte. Úgy látszik, az angol név félreérthető, ezért röviden kifejtjük lényegét, hogy az intézeti átszervezések eredményességét ne gátolják félreértések.

A regionális tudomány azt vizsgálja, hogy a társadalom területi egyenlőtlenségeit milyen tartós folyamatok formálják? Az egyenlőtlenségek – pl. az elmaradott régiók kialakulása és tartós megléte, illetve a gazdag régiók városok kiemelkedése – hosszantartó, tartós folyamatok eredményei, egy-egy rögtönzött intézkedés ezeken keveset változtat. Ezek a folyamatok kvantifikálhatók, modellszerűen leírhatók, előrejelezhetők. Ez a regionális tudomány alap kutatási eredménye, mely rövid, fejlesztő kutatási szakasz után alkalmazható, a területi egyenlőtlenségek mérsékelhetőek.

A területi egyenlőtlenségeket létrehozó folyamatok összetettek: gazdasági, szociológiai, antropológiai, demográfiai, társadalomföldrajzi, geopolitikai s más folyamatokról van szó. Ezért e folyamatok számos diszciplína tudáskészletével magyarázhatóak. E szempontból hasonlítható a környezetkutatáshoz, mely számos természet- és társadalomtudományi vizsgálatot kíván, a talajpusztulástól a városi közlekedés légszennyezéséig.

A területi egyenlőtlenségek politikai feszültségeket keltenek. Ezért az egyenlőtlenség mérséklése kiemelten fontos s jelentősen finanszírozott cél. Ám a beavatkozások csak akkor lehetnek eredményesek, ha hosszú távon érvényesülnek, s nem a tüneteket, hanem a hosszú távú folyamatokat próbálják befolyásolni. Ezek leírása, vizsgálata, a területpolitikai beavatkozások előkészítése a regionális tudomány feladata. E tudomány művelésében jelentős nemzetközi megbecsülést ért el a huszonnyolc éve működő Regionális Kutatások Központja, mely közös nemzetközi projektekben, publikációkban, konferenciák szervezésében (az European Regional Studies Association eddigi leglátogatottabb tudományos konferenciáját 2010-ben Pécsen tartotta) roppant aktivitást mutat. Kár lenne meglévő értékeinkkel rosszul sáfarkodni.

Kulcsszavak: *regionális tudomány, területi egyenlőtlenségek, területi politika*

Tudós fórum

A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE • 2011

November 3-án Pálinkás József, az MTA elnöke ünnepi köszöntőjével Miskolcon megkezdődött a Magyar Tudomány Ünnepe rendezvénysorozata. A tudományos eseményfolyam vidéki és budapesti programjain az érdeklődők megismerhették a különböző diszciplínák kiválóságainak, a tudomány iránt elkötelezett és a nemzet problémáira fogékony kutatóinak korunk legégetőbb kérdéseire adott válaszait.

PÁLINKÁS JÓZSEF KÖSZÖNTŐJE A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPÉN

– Miskolc, 2011. november 3. –

Manapság hódítanak a „sok az egyben” megoldások. Milyen elbűvölő is egy mozdulattal háromféle összetevőt keverni a kávénkba, többféle hatású adalékot adni a mosóvízhez, vagy sokféleképpen tájékozódni egy alkalma-zással! Kettő, sőt három az egyben: ezt hirdetik a termékekről és ezt ígérik a lehetőségekről...

Tisztelt Rektor Úr!

Tisztelt Professzor Asszonyok és Urak!

Tisztelt Egyetemi Kollégák és Diákok!

Szeretettel köszöntöm a Tudomány Ünnepeinek minden Vendégét!

Azt gondolom, hogy ha eltávolodunk a marketing-ígéretektől, akkor a kettő kevés, s bizony a három sem elég. Mind az életben, mind a tudományban mindent egységben

kell látnunk, az egyensúly és az egész felé törekedve kell gondolkodnunk. Minden hozzájárulásunkkal az együttműködő, egymást erősítő gondolatokat és feladatokat kell szolgálnunk. Mindenhol, de a tudományban mindennél jobban.

Másképpen fogalmazva: meg kell éreznünk a középső szólamot, amelyet egyik kéz sem játszik.

Hiszen a zongorista játékát hallgatva arra gondolunk: vajon melyik kéz játssza a középső szólamot? Vajon hogyan lesz a két kéz által életre hívott hangokból, ott, a két futam találkozásánál zene, miként szólnak az eltérő szólamok sokszínű egyként?

Az a bizonyos középső szólam a találkozás, amely bizonyítja, hogy az eltérő hangzások is az egység, a közös dallam felé törekednek.